

የደቡብ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልላዊ መንግሥት

ደቡብ ነጋሪት ጋዜጣ

DEBUB NEGARIT GAZETA

OF THE SOUTHERN NATIONS, NATIONALITIES AND PEOPLES REGIONAL STATE

፲፫ተኛ ዓመት ቁጥር ፲
አዋሃ-የካቲት ፲፪ ቀን ፲፱፻፺፱

በደቡብ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች
ክልላዊ መንግሥት ም/ቤት ጠባቂነት የወጣ

13th Year No. 10
Awassa 19th Feb., 2007

ግውጫ

አዋጅ ቁጥር ፩፻፲፱/፲፱፻፺፱ ዓ.ም

የደቡብ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል
መንግሥት የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም
አዋጅ ገጽ ፩

CONTENTS

Proclamation No. 110/2007

The Southern Nations, Nationalities and Peoples
Regional State Rural Land Administration and
Utilization Proclamation Page 1

አዋጅ ቁጥር ፩፻፲

የደቡብ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል መንግሥት
የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም አዋጅ

መግቢያ

የመሬት ባለቤትነት መብት የመንግሥትና የሕዝብ ብቻ
መሆኑ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ሕገ-መንግሥት በመረጋገጡ፤

በተሻሻለው ፲፱፻፺፱ ዓ.ም የደቡብ ብሔረሰቦች ክልል ሕገ
መንግሥትም የመሬት ባለቤትነት መብት የመንግሥትና
የሕዝብ ብቻ መሆኑ በመደገጉ፤

መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን ለማስተዳደር ለክልሎች
የተሰጠው ሥልጣን በሥራ ላይ የሚውለው የፌዴራል
መንግሥት በሚያወጣው ሕግ መሠረት መሆኑን የሕገ-
መንግሥት አንቀጽ ፶፪/፪ (መ) ስለሚደነግግ፤

በተለያዩ የክልሉ የሥነ ምህንድር ቀጣናዎች ላይ ተመስርቶ
ዘላቂ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ በማውጣትና
በመተግበር የተፈጥሮ ሀብቶችን በዘላቂነት በመጠበቅና
በማልማት ለመጪው ትውልድ ማስተላለፍ በማስፈለግ፤

በክልሉ የሚገኙ የተለያዩ የገጠር መሬት ይዘታ ዓይነቶችን
ማለትም በግለሰብ፣ በወልና በመንግሥት ሥር የሚገኙ
ይዘታዎችን በስፋት፣ በአቅጣጫና በመሬት የመጠቀም
መብቶች ለመለየት የሚያስችል የመረጃ ሥርዓት መዘርጋት
አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የእርሶ አደሮች፣ የእርብቶ አደሮችና የእርሻ
ኢንሸስተሮችን ከማበረታታት እኳም የሚታዩ ችግሮችን
በመቅረፍ ምቹ የሆነ የገጠር መሬት አስተዳደር ሥርዓት
መዘርጋት አስፈላጊ በመሆኑ፤

Proclamation No. 110

The Southern Nations, Nationalities and Peoples
Region Rural Land Administration and Use Proclamation

Preamble

WHEREAS, it is confirmed in the Constitution of the
Federal Democratic Republic of Ethiopia that the right to
ownership of land is exclusively vested in the state and in
the people;

WHEREAS, the 1994 revised constitution of SNNPRG
stipulates that the right to ownership of land is exclusively
vested in the state and in the people.

WHEREAS, Article 52(2) (d) of the Constitution stipulates
that the power entrusted to regions to administer land and
natural resources is to be implemented in accordance with
the law to be enacted by the federal state;

WHEREAS, it is necessary to sustainably conserve and
develop natural resources and pass over to the coming
generation through the development and implementation of
a sustainable rural land use planning based on the different
agro-ecological zones of the region.

WHEREAS, it is necessary to establish a data base system
for different types of land holdings such as private,
communal and state land holdings so that it may enable to
identify land use rights.

WHEREAS, it is necessary to resolve problems that arise in
connection with encouraging individual farmers, pastoralists
and agricultural investors and establish a conducive system
of rural land administration,

የሴቶች የመሬት ይዘታ ባለቤትነትና የመጠቀም መብት የለምንም ተጽእኖ መረጋገጥ ለምርትና ምርታማነት እንዲሁም የአካባቢ ልማትን ለማፋጠንና ለማረጋገጥ አስፈላጊነቱ በመታመን ፤

ጥምር የሰብልና የእንስሳት ምርት እንቅስቃሴ በሰፊነባቸው አካባቢዎች የአፈር መሸርሸርና የደን መመናመን አደጋ በመኖሩ አርሶ አደሩ አስፈላጊውን እንክብካቤ እንዲያደርግ በይዘታው የመጠቀም መብቱ እንዲጉለበትና እንዲጠናከር ምቹ የሕግ ሁኔታዎች መፍጠሩ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ ፤

በአርብቶ አደሮች አካባቢ በአብዛኛው በጉሣ ላይ በተመሠረተው የወል የመሬት ይዘታ ስሪት ውስጥ ለተፈጥሮ ሀብት እያያዝና አጠቃቀም እንዲሁም የግል ባለሀብቶችን ከማበረታታት አኳያ ተስማሚ የገጠር መሬት አስተዳደር ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ ፤

የፌዴራል መንግሥት ለክልሎች የክልላቸውን ተጨባጭ ሁኔታ ባገናዘበ መልኩ ሕግ የማውጣት ሥልጣን በአዋጅ ቁጥር ፳፻፶፯/፲፱፻፺፯ በአንቀጽ ፯፯/፩ የሰጠ ስለሆነ በተሻሻለው የደቡብ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል ሕገ መንግሥት አንቀጽ ፶፩ ንዑስ ፫ /ሀ/ መሠረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

፩. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ የደቡብ ብሔሮች ፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር ፳፻፲፱ ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል ።

፪. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ ፤

፩. «ክልል» ማለት የደቡብ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል ማለት ነው ።

፪. «የገጠር መሬት» ማለት ከማዘጋጃ ቤት ክልል ውጭ ወይም አገባብ ባለው ሕግ «ከተማ» ተብሎ ከሚሰይመው ውጪ ያለ ማንኛውም መሬት ነው።

፫. «የገጠር መሬት አስተዳደር» ማለት በገጠር መሬት ይዘታ ላይ ዋስትና የሚሰጥበት ፣ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ የሚተገበርበት ፣ በገጠር መሬት ተጠቃሚዎች መካከል የሚነሱት ግጭቶች የሚፈቱበትና ማንኛውም የገጠር መሬት ተጠቃሚ መብትና ግዴታዎች የሚተገበሩበት እንዲሁም የባለይዘታዎች ማሳዎችን የግጥሽ መሬትን መረጃ በመሰብሰብና በመተንተን ለተጠቃሚዎች እንዲደርሱ የሚደረግበት ሂደት ነው።

፬. «የገጠር መሬት አጠቃቀም» ማለት የገጠር መሬትን በእንክብካቤ ይዞ ዘላቂነት ባለው መንገድ ለተሻለ ጠቀሜታ እንዲውል የሚደረግበት ሂደት ነው ።

፭. «የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ» ማለት አካላዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ የገጠር መሬት ሊሰጥ ከሚችለው የተለያዩ የመሬት አጠቃቀም አማራጮች መካከል የመሬት መጉሳቆልንና የአካባቢን ብክለት ሳያስከትሉ ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ የሚያስገኙት አማራጮች የሚወሰኑበትና ተግባራዊ የሚደረጉበት የአሠራር ዘዴ ነው ።

WHEREAS, it is believed that ensuring women's land holding right is necessary for agricultural production and productivity and to speed up the environment development.

WHEREAS, it is deemed necessary to put in place legal conditions which are conducive to enhance and strengthen the land use right of farmers to encourage them take the necessary conservation measures in areas where mixed farming of crop and animal production is prevalent and where there is threat of soil erosion and forest degradation;

WHEREAS, it has become necessary to establish a conducive system of rural land administration that promotes the conservation and management of natural resources, and encourages private investors in pastoralist areas where there is tribe based communal land holding system;

WHEREAS, the Federal government has vested powers to regions in the Proclamation No. 456/2005 to promulgate law taking in to account the pragmatic realities of the regions. Now Therefore in accordance with the revised constitution of Southern Nations, Nationalities and Peoples region article 51 sub article 3(A), it is where by proclaimed as follows.

SECTION ONE
GENERAL

1. Short title

This Proclamation may be cited as the state of Southern Nations, Nationalities and Peoples land administration and use proclamation no. 110/2007.

2. Definitions

In this proclamation unless the context requires other wise.

1) "Region" means the Southern Nations, Nationalities and Peoples Region;

2) "Rural land" means any land outside of a municipality holding or a town designated as such by the relevant law.

3) "Rural land administration" means a process whereby rural land holding security is provided, land use planning is implemented, disputes between rural land holders are resolved and the rights and obligations of any rural land holder are enforced, and information on farm plots and grazing land holders are gathered analyzed and supplied to users;

4) "Rural land use" means a process whereby rural land is conserved and sustainable used in a manner that gives better output;

5) "Rural land use plan" means a practice whereby the options that give greater economic benefits with out causing land degradation and environmental pollution are determined and implemented from among the different use options rural land can give on the basis of physical, economic and social information;

፩. «የይዞታ መብት» ማለት ማንኛውም እርሶ አደር ከፊል አርብቶ አደርና አርብቶ አደር የገጠርን መሬት በግብርናና በተፈጥሮ ሀብት ልማት ተግባር ላይ ለማዋል፣ ለማከራየትና ለቤተሰቡ አባልና ለሌሎች በሕግ መብት ለተሰጣቸው ወራሾች ለማውረስ የሚኖረው መብት ሲሆን፣ በመሬቱ ላይ በጉልበቱ ወይም በገንዘቡ ንብረት ማፍራትና ይህንንም በመሬቱ ላይ ያፈራውን ንብረት መሸጥ፣ መለወጥና ማውረስንም ይጨምራል።

፪. «የቤተሰብ አባል» ማለት የይዞታ ባለመብቱን መተዳደሪያ ገቢ በመጋራት በቋሚነት አብሮ የሚኖር ማንኛውም ሰው ነው።

፫. «ሞግዚት» ማለት ለአካለ መጠን ያልደረሱና ወላጆቻቸውን በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ያቡ ልጆችን የሚያሳድግ ሕጋዊ ሰው ነው።

፬. «እርሶ አደር» ማለት የገጠር መሬት የይዞታ መብት የተሰጠውና ከመሬቱም በሚያገኘው ገቢ እራሱንና ቤተሰቡን የሚያስተዳድር የገጠሩ ሕብረተሰብ ክፍል አባል ነው።

፭. «አርብቶ አደር» ማለት የግጦሽ መሬትን በመያዝና ከቦታ ወደ ቦታ በመንቀሳቀስ በዋነኛነት እንስሳት በማርባትና ኑሮውን ከእንስሳት ሀብት በሚያገኘው ምርት ላይ የመሠረተ የገጠሩ የሕብረተሰብ ክፍል አባል ነው።

፮. «ከፊል አርብቶ አደር» ማለት በዋነኛነት ከብት በማርባትና በተወሰነ ደረጃ ከእርሻ በሚገኝ ምርት ላይ ኑሮውን የመሠረተ የገጠር ሕብረተሰብ ክፍል ነው።

፯. «ለነስተኛ የይዞታ መጠን» ማለት ምርታማነቱ የአንድን እርሶ አደር ከፊል አርብቶ አደር እና አርብቶ አደር ቤተሰብ የምግብ ዋስትና ሊያረጋግጥ የሚችል የገጠር መሬት ይዞታ (ለዓመታዊ ሰብል፣ ለቋሚ ሰብል፣ ለግጦሽ፣ ለመኖሪያ ቤትና ለጓሮ አትክልት የሚበቃ) መጠን ነው።

፱. «የግል ይዞታ» ማለት በእርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች ወይንም በሌሎች በህግ መብት በተሰጣቸው አካል በግል ይዞታ ሥር ያለ የገጠር መሬት ነው።

፲፬. «የወል ይዞታ» ማለት ከመንግሥት ወይንም ከግል ይዞታነት ውጪ የሚገኝ እና የአካባቢ ነዋሪዎች በጋራ ይዞታነት የሚጠቀሙበት ሲሆን ለግጦሽ፣ ለደንና ለሌሎች ማህበራዊ አገልግሎቶች እየሞላ ያለ መሬት ነው።

፲፮. «የመንግሥት ይዞታ» ማለት በፌዴራል ወይንም በክልል መንግሥት ተክልሎ የተያዘና ወደፊት የሚከለል የገጠር መሬትን የሚገልጽ ሲሆን፣ የደን መሬቶችን፣ የዱር እንስሳት ጥብቅ ቦታዎችን፣ የመንግሥት እርሻዎችን፣ የሚያደኝ መሬቶችን፣ ሃይቆችን፣ ወንዞችንና ሌሎችን በተመሳሳይ ሁኔታ የተያዙትን ያጠቃልላል።

፲፯. «የይዞታ ማረጋገጫ ደብተር» ማለት በገጠር መሬት የመጠቀምን መብት ለማረጋገጥ አግባብ ባለው አካል የሚሰጥ ሰነድ ነው።

፳. «የመሬት ምዝገባ» ማለት በገጠር መሬት የመጠቀም መብትና ባለይዞታነት የሚገለጸበት መረጃ የማሰባሰብና የማጠናቀር ሂደት ነው።

6. "Holding right" means the right of any peasant farmer or semi-pastoralist and pastoralist shall have to use rural land for the purpose of agriculture and natural resource development, lease and bequeath to members of his family or other lawful heirs, and includes the right to acquire property produced on his land thereon by his labour or capital and to sale, exchange and bequeath same;

7. "Family member" means any person who permanently lives with land holder sharing the livelihood of the later;

8. "Guardian" means a legal person who takes care of orphans or children that have missed their parents by death or by any other reason.;

9. "Peasant" means a member of a rural community who has been given rural land holding right and the livelihood of his family and himself is based on the income from the land;

10. "Pastoralist" means a member of a rural community that raises livestock by holding rangeland and moving from one place to other and the livelihood of himself and his family is based mainly on the produce from livestock.

11. "Semi pastoralist" means a member of a rural community whose livelihood is based mainly on livestock raising and to some extent on crop farming;

12. "Minimum size holding" means size of rural land holding the productivity on which can ensure the food security of a peasant, semi-pastoralist and pastoralist, family, or which suffices for crop farming, perennial crop farming grazing, house building and garden;

13. "Private holding" means a rural land which is occupied by peasants, semi pastoralists, pastoralists or by others that have legal right to possess rural land;

14. "Communal Holding" means a land out of government or individual possession and is being under the common use of the local community as a common holding for grazing, forest and other social services;

15. "State holding" means rural land demarcated and those lands to be demarcated in the future as federal or regional state holdings; and include forest lands, wildlife protected areas, state farms, mining lands, lakes, rivers and other rural lands;

16. "Holding certificate" means certificate of title issued by a competent authority to ensure rural land use right;

17. "Land registration" means the process whereby information on the description of rural land use right and holding is gathered and analyzed;

- ፲፰. «የመሬት መረጃ ሥርዓት» ማለት የመሬት መረጃዎችን በማሰባሰብ፣ በመተንተንና በአግባቡ እንዲያዙ በማድረግ ለተለያዩ ተጠቃሚ ክፍሎች የማሰራጨት ሥርዓት ነው።
- ፲፱. «አግባብ ያለው አካል» ማለት የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሥርዓት መስፈንን ለመከታተል በህግ የተቋቋመ አካል ነው።
- ፳. «ሽግሽግ» ማለት በመስኖ መሬት ወይም አስፈላጊነቱ በሕግ በሚወሰን መሬት ላይ ብቻ የሚፈጸም የማሽጋሽግ ተግባር ነው።
- ፳፩. «ኪራይ» ማለት ባለሀብትም ሆነ ሌሎች ሕጋዊ አካላት ከአርሶ አደሮች ለተወሰነ ጊዜ መሬትን የሚከራይበት ሥርዓት ነው።
- ፳፪. «የሌ.ዝ ኪራይ» ማለት ባለሀብት ከመንግሥት ለተወሰነ ጊዜ መሬትን የሚከራይበት ሥርዓት ነው።
- ፳፫. « የሕዝብ ጥቅም» ማለት በመሠረተ ልማት አውታሮች ማለትም በትምህርት ፣ በጤና ፣ በመንገድ ፣ በውሃ ወዘተ. ተቋማት የሚገኝ የሕዝብ የጋራ አገልግሎት ማለት ነው ።
- ፳፬. «ሰው» ማለት የተፈጥሮ ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።

- ፫. የጾታ አገላለጽ
በዚህ አዋጅ ውስጥ በወንድ ጾታ የተደነገገው የሴትንም ጾታ ያካትታል።
- ፬. የአዋጁ ተፈጻሚነት ወሰን
ይህ አዋጅ በደቡብ ብ/ብ/ሕ/ ክልል መንግሥት ውስጥ በሚገኝ በማንኛውም የገጠር መሬት ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ክፍል ሁለት

በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ስለማረጋገጥ

- ፩. የገጠር መሬት ስለማግኘትና ስለመጠቀም
- ፪. በግብርና ሥራ የሚተዳደሩ አርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮችና አርብቶ አደሮች የገጠር መሬት በነጻ የማግኘትና የመጠቀም መብት አላቸው ።
- ፫. ዕድሜው ፲፰ ዓመትና ከዚያ በላይ የሆነና በግብርና ሊተዳደር የሚፈልግ ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ የገጠር መሬት የማግኘትና የመጠቀም መብት አለው።
- ፬. በግብርና ሥራ መሰማራት የሚፈልጉ ሴቶች መሬት የማግኘትና የመጠቀም መብት አላቸው።
- ፭. በግብርና ሥራ መሰማራት የሚፈልጉ የገጠር ወጣቶች በየአካባቢው ካለው የወል ወይም የመንግሥት መሬት የማግኘትና የመጠቀም መብት ይኖራቸዋል ፣ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፮. ባልና ሚስት በይዘታቸው እኩል የመጠቀም መብት አላቸው። ከጋብቻ በፊት የነበራቸውን ይዘታ በጋብቻ ምክንያት አያጡም ። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፯. እማውራ ወይም የቤተሰብ ጎሳ ሴቶች በይዘታቸው የመጠቀም መብት አላቸው።
- ፰. ባሎቻቸው በመንግሥታዊ አገልግሎት ወይም በሌላ ሥራ ላይ የተሰማሩ ሴቶች በይዘታቸው የመጠቀም መብት አላቸው።
- ፱. ወላጆቻቸው በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ያጡ ልጆች ዕድሜአቸው ፲፰ ዓመት እስኪሞላቸው ድረስ ይዘታቸውን በሞግዚታቸው አማካኝነት የመጠቀም መብት አላቸው።

- 18) "Land information system" means a system whereby rural land related information is gathered, analyzed and distributed to users;
- 19) "Competent authority" means a body established in accordance with the constitution of a region to ensure that a system of rural land administration and utilization is realized in the region;
- 20) "Re-allocation" means an activity of reallocating, land to individual (s) applicable only on the irrigated land or on the land its necessity being determined by the law;
- 21) "Rent" means a system by which investors of other legal bodies rent in land from peasants for specific period of time;
- 22) "Lease" means a system by which investors get land by rent from government for specific period of time.
- 23) "Public use " means publice common service obtained from infrastructures such as school, health, road, water, etc.
- 24) "Person" means a natural or legal person

3. *Gender Reference*
The provisions of this proclamation that are referring to masculine gender shall also apply to feminine gender.

4. *Scope of Application*
This proclamation shall apply to any type of rural land found in the southern nations, nationalities and peoples region.

SECTION TWO

THE RIGHT TO HOLD AND USE RURAL LAND

- 5. *Acquisition and use of rural land:*
 - 1. Peasant farmers, pastoralists and semi-pastoralists engaged in agriculture shall have the right to get rural land freely.
 - 2. Any resident of the region, eighteen years old or more, who wants to engage in agriculture, has the right of getting rural land holding and use.
 - 3. Women who want to engage in agriculture shall have the right to get and use rural land.
 - 4. Rural youths who wish engage in agriculture shall have the right to get & use rural land which is possessed by the community or government. Details shall be determined by the regulation
 - 5. A husband and wife have equal use right on their common land holdings. They do not lose their land holding because of their marriage that they possessed individually before. Details shall be determined by the regulation.
 - 6. Women house hold heads shall have full use right on their land holdings.
 - 7. Women whose husbands are found being engaged in government services or in any other activities shall have the right to use rural lands.
 - 8. Underage orphans have the right to use their land holdings through their guardians until they become 18 years old.

፩. ይዘታ ያላቸው ባል ወይም ሚስት በሌላ እካ ባቢ መኖር ወይም በሞት መለየት የቤተሰብን ይዘታ የመጠቀም መብት አያላጣም።

፲. አርሶ አደሮች፣ አርብቶ አደሮችና ከፊል አርብቶ አደሮች ለጋራ ጠቀሜታ የሚሆን ማለትም ለግጦሽ፣ ለማህበራዊ፣ ለባሕላዊና ለእምነት ጉዳዮች የሚሆን መሬት በነጻ የማግኘትና የመጠቀም መብት አላቸው።

፲፩. ማንኛውም አርሶ አደር ከፊል አርብቶ አደርና አርብቶ አደር ቤተሰብ አባል፣ ከቤተሰቡ በስጦታ ወይም በውርስ ወይም አግባብ ካለው ባለሥልጣን የገጠር መሬት ሊያገኝ ይችላል።

፲፪. ማንኛውም በግብርና ሥራ ለመተዳደር የሚፈልግ የክልሉ ነዋሪ በሰፈራ መሬት የማግኘትና የመጠቀም መብት አለው።

፲፫. አረጋውያን ፣ አቅመ ደካማና አካል ጉዳተኛ ቤተሰቦች የይዘታ ባለቤት የመሆንና የመጠቀም መብት አላቸው።

፲፬. መንግሥት በመሬት ባለቤትነቱ የወል ወይም የጋራ የገጠር መሬት ይዘታዎችን እንደአስፈላጊነቱ ወደ ግል ይዘታነት እንዲቀየሩ ሊያደርግ ይችላል።

፲፭. ለአርሶ አደሮች ለከፊል አርብቶ አደሮችና ለአርብቶ አደሮች ቅድሚያ በመስጠት ፣

ሀ) በግብርና ልማት ለሚሰማሩ ባለሀብቶች በፌዴራልና በክልል ደረጃ በወጡት የኢንቨስትመንት ፖሊሲዎችና ሕጎች መሠረት በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ይኖራቸዋል።

ለ) መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተቋማት ከማልማት ዓላማዎች ጋር እየታዩ በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ይኖራቸዋል።

፮. የገጠር መሬትን ስለመለካት፣ ስለመመዘገብና የይዘታ ማረጋገጫ ደብተር ስለመስጠት

፩. በግል፣ በወል፣ በመንግሥትና መንግሥታዊ ባለሆኑ ድርጅቶች ይዘታዎች ሥር ያሉ የገጠር መሬቶች እንደሁኔታው ባህላዊና ዘመናዊ የቅየሣ መሣሪያዎችን በመጠቀም የመሬት ስፋታቸውን በመለካት እንዲሁም የመሬት አጠቃቀማቸውና የለምነት ደረጃቸው በየደረጃው በተቋቋሙ የመረጃ ማዕከላት ይመዘገባሉ።

፪. በዚህ አንቀጽ በገጠር አንቀጽ (፩) የተዘረዘሩት ይዘታዎች አግባብ ባለው አካል ተለክተው የይዘታ ድንበራቸውን የሚያሳይ ካርታ ይዘጋጃሉ።

፫. ማንኛውም ባለይዘታ አግባብ ባለው አካል የሚዘጋጅና የመሬቱን ይዘታ ስፋት፣ አጠቃቀምና ሽፋን፣ የለምነት ደረጃና አዋሃኞቹን እንዲሁም ኃላፊነትና ግዴታን የያዘ የይዘታ ማረጋገጫ ደብተር እንዲኖረው ይደረጋል።

መሬቱ የባልና የሚስት የጋራ ከሆነ ወይም በሌሎች በጋራ የተያዘ ከሆነ የይዘታ ማረጋገጫ ደብተሩ በሁሉም የጋራ ባለይዘታዎች ስም ይዘጋጃል፤ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።

9. The family shall not lose the right of using their holding in case of living in other area or death of the husband or wife or both.

10. the right of getting land for communal use of both peasant Semi pastoralists and pastoralist, that is for grazing, social and cultural affairs and religion shall be reserved.

11. any person who is a member of a peasant, semi pastoralist and pastoralist family have the right to use rural land that may be obtained from his family by gift or inheritance or from the competent authority.

12. Any resident of the region who wants to engage in agriculture shall have the right to get land by settlement.

13. Aged disabled people and member of physically weak families have land holding and use right.

14. Government, being the owner of rural land, can change communal rural land holdings to private holdings as may be necessary.

15. Subject to giving priority to peasants, semi pastoralists and pastoralist.

a) Private investors that engaged in agricultural development activities shall have the right to use rural land in accordance with the investment policies and laws at federal and regional levels;

b) Governmental and non-governmental organizations, social and economic institutions shall have the right to use rural land in line with their development objectives.

6. Rural land Measurement, Registration and certification.

1. The sizes of rural lands under the holdings of individuals, communities, governmental and non-governmental organizations shall be measured using cultural and modern measuring equipments: their land use and level of fertility shall be registered in the data base center by the competent authorities established at all levels.

2. Rural land holdings described under Sub-Article 1 of this Article shall be measured by the competent authority and shall be given cadastral maps showing their boundaries.

3. Any holder of rural land shall be given land holding certificate prepared by the competent authority which describes the size of the land, land use type and cover, level of fertility and borders, as well as the obligation and right of the holders.

4. Where land is jointly held by husband and wife or by other persons, the holding certificate shall be prepared in the name of all the joint holders. Details shall be determined by the regulation.

- ፩. ለአግወራ ሴቶች (የቤተሰብ ኃላፊ ሴቶች) የይዘታ ማረጋገጫ ደብተር በሰማቸው ተዘጋጅቶ ይሰጣቸዋል።
- ፪. ባሉቻቸው በመንግሥታዊ አገልግሎት ወይም በሌላ ሥራ ተሰማርተው የሚገኙ ሴቶች የይዘታ ማረጋገጫ ደብተር በሰማቸው ተዘጋጅቶ ይሰጣል።
- ፫. ወላጆቻቸው በሞት የተለዩላቸው ለአቅጣጫ አዳም /ሐዋን/ ያልደረሱ ልጆች የመሪት ይዘታቸውን በሞግዚታቸው አማካኝነት ሊለካ፣ ሊመዘገብና የይዘታ ማረጋገጫ ደብተር ሊሰጣቸው ይችላል።
- ፬. መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች የግል ባለቤቶችና ማህበራዊ ተቋማት የይዘታ ባለቤትነት ማረጋገጫ ደብተር ይሰጣቸዋል።
- ፭. የይዘታ መብት ለውጥ በሚደረግበት ጊዜ የይዘታ ማረጋገጫ ደብተር ለውጥም ይደረጋል።
- ፮. የገጠር መሪት በማን ይዘታ ሥር እንደሚገኝ፣ ከማን መሪት ጋር እንደሚዋሰን፣ ደረጃው ምን ዓይነት እንደሆነ፣ ለምን አገልግሎት እንደሚውልና ባለይዘታው ምን መብትና ግዴታዎች እንዳሉበት የሚገልጽ መረጃ ተመዝግቦ አግባብ ባለው አካል እንዲያዝ ይደረጋል።
- ፯. በሊዝ ወይም በኪራይ የተያዘ የገጠር መሪት አግባብ ባለው አካል መመዝገብ አለበት። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፱. በወል የተያዙ መሪቶች በተጠቃሚው ሕብረተሰብ ስም የይዘታ ደብተር በማዘጋጀት በቀበሌ አስተዳደር ጽ/ቤት እንዲቀመጥ ይደረጋል።

ገጠር መሪት የመጠቀም መብት ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ

- ፩. የአርሶ አደሮች የክፊል አርብቶ አደሮችና አርብቶ አደሮች በገጠር መሪት የመጠቀም መብት የጊዜ ገደብ የለውም።
- ፪. የሌሎች ባለይዘታዎች በገጠር መሪት የመጠቀም መብት የጊዜ ገደብ ይኖራል። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፫. የገጠር መሪት ባለይዘታ ለሕዝብ ጥቅም ሲባል ይዘታውን እንዲለቅ ሲደረግ በመራቱ ላይ ላደረገው ማሻሻያና ላፈራው ንብረት ተመጣጣኝ ከሆነ በቅድሚያ ይከፈለዋል። በለቀቀው መሪት ምትክ ተለዋጭ መሪት እንዲያገኝ ይደረጋል። ባለይዘታው መራቱን እንዲለቅ የሚደረገው፡
 - ሀ) በፌዴራል መንግሥት ከሆነ የሚከፈለው ከሣ ተመን በፌዴራል ሕግ ይወሰናል።
 - ለ) በክልል መንግሥት ከሆነ የከሣ ተመን የክ ልሉ መንግሥት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል።

ገጠር መሪት የመጠቀም መብትን ስለማስተላለፍ

- ፩. የይዘታ ማረጋገጫ ደብተር የተሰጣቸው አርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮችና አርብቶ አደሮች እነሱን በማያፈናቅል መልኩ ለሌሎች አርሶ አደሮች ወይም ባለቤቶች እንደየአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ከይዘታቸው ማከራየት ይችላሉ። የኪራይ ዘመኑም ፤
 - ሀ) አርሶ አደሮች ለአርሶ አደሮች ሲያከራዩ እስከ አምስት ዓመት ይሆናል።
 - ለ) አርሶ አደሮች ዓመታዊ ስብሎችን ለሚያ መርቱ ባለቤቶች ሲያከራዩ እስከ አሥር ዓመት ይሆናል።
 - ሐ) አርሶ አደሮች ቋሚ ተክልን ለሚያመርቱ ባለቤቶች ሲያከራዩ እስከ ሃያ አምስት ዓመት ይሆናል።
 - መ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ ከሀ—ሐ የተጠቀሱት መሪቶች የኪራ ዘመኑ ሲያበቃ በፍትህ ብሔር ሕግ መሠረት ለባለይዘታው ይመለሳሉ።

- 5. A house hold head woman, she shall be given a land holding and use right certificate in her name.
- 6. A women shall get a land use right certificate prepared in her name even her husband is found being engaged in government services or in and others services.
- 7. The possession of underage or orphans can be measured and registered and the orphans shall be given land holding certificate in care of their guardians.
- 8. Governmental and non governmental organizations, private investors and social institutions shall be given land holding certificate .
- 9. When change of possession right is made, the respective change of landholding certificate shall be made.
- 10. The information that describes the holder of rural land, the holders of the bordering lands, fertility status of the land, the types of use, rights and obligation of the holder there of shall be registered in the database and kept by the competent authority.
- 11. A rural land that is held on rent or lease shall be registered by the competent authority. Details shall be determined by the regulation.
- 12. land holding certificate for communal land shall be prepared in the name of the beneficiary community and be kept at kebele administration office.

7. Duration of Rural Land Use Right

- 1. The rural land use right of peasant farmers, Semi - pastoralists and pastoralists shall have no time limit.
- 2. The duration of others rural land users right shall have time limit. Details shall be determined by the regulation.
- 3. Holder of rural land who is evicted for purpose of public benefit shall be given compensation in advance proportional to the development he has made on the land and the property acquired and shall be given other land .
 - a) When the rural land holder is evicted by the federal government, the rate of compensation would be determined based on the federal land administration law.
 - b) When the rural land holder is evicted by regional governments, the rate of compensation would be determined based on the rural land administration regulation of the region.

8. Transfer of Rural Land Use Right

- 1. Peasant farmers, semi-pastoralist and pastoralist who are given land holding certificates can rent out land for farmers or investors from their holding of a size sufficient for the intended development in a manner that it shall not displace them,. The duration of the contract:-
 - a) From peasants to peasants, the duration shall be up to five years.
 - b) From peasants to investors, the duration shall be up to ten years.
 - c) From peasants to investors who cultivate perennial crops shall be up to 25 years
 - d) Land described in this article sub article 1. a, b, c,

- ፩. በዚህ አንቀጽ ንዑስ (፩) መሠረት የሚደረግ የገጠር መሬት ኪራይ ውል በመሬቱ የመጠቀም መብት ያላቸው የቤተሰብ አባላት የጋራ ይሁንታ ማግኘትና አግባብ ባለው አካል ጸድቆ መመዘገብ ያለበት ሲሆን
 - ሀ) እስከ ሁለት ዓመት የሚቆዩ የኪራይ ውሎች በየቀበሌው አስተዳደር ጽ/ቤት ይመዘገባሉ፤
 - ለ) ከሁለት ዓመት በላይ የሚቆዩ የኪራይ ውሎች ለምዝገባ ሥልጣን በተሰጠው አካል ይመዘገባሉ፤
- ፪. የገጠር መሬትን የመጠቀም መብቱን ይዞ ከባለ ሀብት ጋር በሚገባው ውል መሠረት የጋራ ወይም የሽርክና ሥራ ሊሠራ ይችላል። ውሉም አግባብ ባለው አካል ፀድቆ መመዘገብ አለበት።
- ፫. የገጠር መሬትን በሊዝ የተከራየ ባለሀብት የመጠቀም መብቱን እንደዋስትና ለማስያዝ ይችላል።
- ፬. ማንኛውም ባለይዘታ በገጠር መሬት የመጠቀም መብቱን ለቤተሰቡ አባላት የማውረስ መብት አለው።
- ፭. ማንኛውም በመሬት የመጠቀም መብት የተሰጠው ሕጋዊ አካል በመሬቱ ላይ በጉልበቱና በገንዘቡ ያፈራውን ሀብት ለሌላ ሕጋዊ አካል የመሸጥ፣ የመለወጥ፣ የመስጠት፣ የማውረስና በዋስትና የማስያዝ መብት አለው።

፩. ስለገጠር መሬት ሽግግር

- ፩. ባለይዘታዎች በሕይወት የሌሉና ወራሽ የሌላቸው ወይም በሰፈራ ወይም በፍላጎታቸው ከተወሰነው ጊዜ በላይ አካባቢውን ለቀው የቆዩ ከሆነ ይዘታቸው መሬት አልባ ለሆኑ ወይም መሬት ላላቸው አርሶ አደሮች፣ ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች በሽግግ ሊሰጥ ይችላል። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፪. በመንግሥት እና መንግሥታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች ወጪ ተሰርተው ለአርሶ አደሮች፣ ለከፊል አርብቶ አደሮችና ለአርብቶ አደሮች የሚሰጡ የመስኖ መሬቶች በአግባቡና በፍትሃዊነት ለመጠቀም እንዲቻል ሽግግ ሊካሄድ ይችላል፤ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፫. ገጠር መሬት ይዘታቸውን ለመስኖ አውታር ግንባታ ሲባል ለሚያጡ አርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች በአካባቢው ከሚዘረጋው የመስኖ ልማት ፍትሃዊ በሆነ መንገድ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ሽግግ ሊደረግ ይችላል። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፬. ለግብርና ሥራ ሊውሉ የሚችሉ፣ በግል ያልተያዙ፣ የወልና የመንግሥት መሬቶች በአካባቢው ለሚገኙ መሬት አልባ ወጣቶችና መሬት ላላቸው አርሶ አደሮች ሽግግ ሊደረግ ይችላል።

- 2) The rental agreement made according to this Article Sub Article 1 has to be accomplished based on the agreement of the family of the land holder and shall be approved and registered by the competent authority as follows.
 - (a.) the contract agreement with duration of up to two years shall be registered at Kebele Administration office.
 - (b) the contract agreement with duration of more than two years shall be registered by the concerned Authority.
- 3) A landholder, using his land use right, may undertake development activities jointly with an investor in accordance with their contractual agreement. The contract agreement shall be approved and registered by the competent Authority.
- 4) An investor who held rural land by lease may present his use right as collateral.
- 5) Any holder shall have the right to transfer his rural land use right through inheritance to members of his family.
- 6) Any legal person who is given the right to use land has the right to sale, lease, bequeath and pledge the property produced by his labor or capital on his land.

9. Re-allocation of Rural Land

- 1) Farmlands whose holders are deceased and have no heirs or have gone for settlement or left of the locality on own wish and stayed over a given period of time shall be re-allocated to landless or small land holding peasant farmers, semi pastoralist and pastoralist. Details shall be determined by the regulation.
- 2) Re-allocation shall be made when irrigation structure is constructed by the expense of the government and held by peasants, semi pastoralists or pastoralists in order to use irrigable land properly and equitably. Details shall be determined by the regulation .
- 3) Where peasant farmers, semi pastoralist or pastoralists are evicted from their holdings for the purpose of constructing irrigation structure, land re-allocation shall be undertaken to make them get equitable benefit from the irrigation development to be established. Details shall be determined by the regulation.
- 4) Privately unoccupied land as well as lands under the possession of community or government which are potential for agriculture shall be re-allocated to landless youths and peasants who have less farm land.

የገጠር መሬት ተጠቃሚዎች ግዴታ

- ፩. ባለይዘታው መሬቱን በአግባቡ የመጠቀምና የመንከባከብ ግዴታ አለበት። በመሬቱ ላይ ጉዳት ከአደረሰ የመጠቀም መብቱን ሊያጣ ይችላል። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፪. የመስኖ በዮችና ሌሎች የመሠረተ ልማት አውታሮች በሚዘረጉበት ወቅት በባለይዘታው መሬት ላይ የሚያልፉ ከሆነ ይህንን የመፍቀድ ግዴታ አለበት። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፫. ባለይዘታው አግባብ ባለው ባለሥልጣን የገጠር መሬቱ እንዲለካ ወይም የቅየሣ ሥራ እንዲካሄድ ሲጠየቅ የመተባበር ግዴታ አለበት።
- ፬. ማንኛውም ባለይዘታ የመጠቀም መብቱን በፈቃዱ ሲተው አግባብ ላለው አካል የማሳወቅ ግዴታ አለበት። የይዘታ ማረጋገጫ ደብተርንም ለሚመለከተው አካል መመለስ አለበት። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፭. ግለሰቦች፣ ባለሀብቶች፣ መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በመሬት ለመጠቀም የሚያቀርቡት የልማት ዕቅድ የአካባቢ ደህንነት የሚያናጋ መሆን የለበትም። እነዚህ አካላት የአካባቢውን ደህንነት ጉድተው ከተገኙ አግባብ ባለው ሕግ ተቀጥተው አካባቢውን ወደ ነበረበት ሁኔታ የመመለስ ግዴታ አለባቸው። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፮. ማንኛውም ባለሀብት የተከራየውን መሬትና በመሬት ላይ የሚገኘውን የተፈጥሮ ሀብትን የመንከባከብ ግዴታ አለበት፤ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፯. ማንኛውም ግለሰብ ሆነ ድርጅት በተከራየው መሬት ላይ አግባብ ያለው የመሬት አያያዝ ሥራዎችን በኪራይ ዘመኑ ተግባራዊ የማድረግ ኃላፊነትና ግዴታ አለበት፤ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።

የገጠር መሬት አነስተኛ ወለልን ስለመወሰንና ኩታ ገጠም ይዘታን ስለማበረታታት

- ፩. ቀደም ሲል የነበረው የዝናብም ሆነ በመስኖ የሚለማ የአንድ ቤተሰብ የመሬት ይዘታ ስፋት እንዳለ ሆኖ ወደፊት የሚሰጠው ይዘታ መጠን፤
 - ሀ) በዝናብ የሚለማ ሲሆን አነስተኛ የይዘታ መጠን ከግማሽ ሄክታር በታች መሆን የለበትም።
 - ለ) በመንግሥት ወጪ ተሠርቶ ለአርሶ አደሮች፣ አርብቶ አደሮችና ከፊል አርብቶ አደሮች የሚሰጥ የመስኖ መሬት ከሆነ መጠኑ ከግማሽ ሄክታር መብለጥ የለበትም።
- ፪. የገጠር መሬት በውርስ በሚተላለፍበት ወቅት የሚተላለፈው ይዘታ መጠን ከአነስተኛው የይዘታ መጠን በታች ከሆነ መከፋፈል የለበትም። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፫. ባልና ሚስት በሚፋቱበት ወቅት ይዘታቸው ከአነስተኛ ወለል በታች ከሆነ ከማከፋፈል ውጭ በሌላ አግራጭ እንዲጠቀሙ ይደረጋል፤ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፬. አነስተኛ ማሳዎችን ለማሰባሰብና ለልማት አመቺ ለማድረግ በአርሶ አደሩ ሙሉ ፈቃደኝነት ላይ ተመስርቶ የይዘታ ልውውጥ እንዲያደርጉ ይበረታታሉ። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።

10. Obligation of Rural Land Users.

- 1) A holder of rural land shall be obliged to properly use and protect his land. When the land gets damaged the user of the land shall lose his use right. Details shall be determined by the regulation.
- 2) Where irrigation canals are constructed, the holder is obliged to allow the construction of irrigation lines to cross over his holding. Details shall be determined by the regulation.
- 3) The holder of rural land shall be obliged to cooperated when requested by the competent authority to measure and survey his land.
- 4) Any rural landholder shall be obliged to notify the competent authority when he abandons at will his land use right. He shall return his land holding certificate. Details shall be determined by the regulation.
- 5) The development plan proposed by individuals, investors and governmental and non governmental organizations must not lead to land or environmental degradation. If any person is found guilty of damaging the land or the environment, he shall be subjected to the court and sentenced then after and, he shall have the obligation to rehabilitate the land or the environment. Details shall be determined by the regulation.
- 6) Any investors shall be obliged to manage the land he held by rent or lease and the natural resource thereon. Details shall be determined by the regulation.
- 7) Any individual or organization shall be obliged to properly manage the land and the natural resources there on that he held by rent to lease through out the contract periods. Details shall be determined by the regulation.

11. Determining Minimum Rural Land Holding size and encouraging Land consolidation.

- 1) Without prejudice to the existing farmer holding or farm plot size of the family, the farm plot to be given in the future shall be as follows:
 - (a) If the plot is meant for rain fed agriculture its size shall not be less than half a hectare.
 - (b) If it is irrigable land constructed by the expense of the government which is to be given to peasants., Pastoralists or semi-pastoralists, the size shall not be larger than half a hectare.
- 2) When a rural land is transferred by inheritance it shall be accomplished in such a way that the size of the land to be transferred is not less than the minimum size of holding. Details shall be determined by the regulation.
- 3) If possession of the divorced spouses is less than a minimum holding size they shall use their holding by any means other than subdivision. Details shall be determined by the regulation.
- 4) In order to consolidate and make small farm plots convenient for development, farmers are encouraged to voluntarily exchange farm lands. Details shall be determined by the regulation.

፩. የደዘታ ልውውጥ ለማድረግ ፈቃደኛ የሆኑ ገበሬዎች ልውውጡን ሌሎች እንዲያውቁት በቀበሌው አስተዳደር አማካይነት እንዳሰራጭ ይደረጋል፤ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።

፪. በሕብረተሰቡ ጥያቄና ተሳታፊ የሚከናወን የሠፈራና የመንደር ምሥራቅ ፕሮግራም የመሬት ኩታገጠም ነትን መሠረት ያደረገ ይሆናል።

II. የክርክሮች አወጣጥ

፩. የገጠር መሬት ደዘታ መብትን በተመለከተ ክርክር ሲነሳ አቤቱታ ለቀበሌው የመሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ኮሚቴ ይቀርባል። ኮሚቴውም ጉዳዩ በሚመለከታቸው ተከራካሪዎች ፈቃደኝነት በተመረጡ ሽማግሌዎች አማካይነት ታይቶ በእርቅና በድርድር እንዲፈታ ያደርጋል።

፪. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ መሠረት በሽማግሌዎች እርቅና ድርድር ያልተሰማ ወገን ለወረዳ መደበኛ ፍ/ቤት አቤቱታ የማቅረብ መብት አለው።

፫. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፪ በተሰጠው ውሳኔ ያልተሰማ ለከፍተኛ ፍ/ቤት ይገባኝ ማቅረብ ይችላል።

፬. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፫ በተሰጠው ውሳኔ ቅሬታ ያለው ወገን ለጠቅላይ ፍ/ቤት ይገባኝ ማቅረብ ይችላል። በዚህ ደረጃ የሚሰጥ ውሳኔም የመጨረሻ ይሆናል።

፭. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፬ መሠረት በተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ይኖራል ተብሎ ከታሰበ በሰበር ችሎት ሊታይ ይችላል።

ክፍል ሶስት

በገጠር መሬት በአጠቃቀም ረገድ ስለተጣሉ ገደቦች

II. የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ ስለማውጣትና ስለተዳፋት በረቦርና ረግረጋማ መሬቶች አጠቃቀም።

፩. የአፈር ዓይነትን ፣ የመሬት አቀማመጥን ፣ የተዳፋትነት መጠንን ፣ የአየር ፀባይን ፣ የዕቅድ ሽፋንንና ሶቪዮ-ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎችን ባካተተ መልኩ ተፋሰስን መሠረት ያደረገ የመሬት አጠቃቀም መሪ ዕቅድ አገባብ ባለው አካል ወጥቶ ተገባራዊ ይሆናል ።

፪. በላይኛውና በታችኛው የተፋሰስ ክፍል ባለ ተጠቃሚ ሕብረተሰብ መካከል ፍትሃዊ የሆነ የውሃ አጠቃቀም ሥርዓት እንዲኖር ይደረጋል።

፫. የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች በተከናወነባቸውና በሚከናወኑባቸው እንዲሁም ቋሚ ተክሎች በለመብትና በሚለመቡት በማንኛውም ዓይነት የገጠር መሬት ላይ ልቅ የእንስሳት ግጦሽ የተከለከለ ነው ። ስለሆነም አጭዶ የመመገብ ሥርዓት በአካባቢው ተገባራዊ ይደረጋል ።

፬. የመሬት ተዳፋትነታቸው ከ፱ ፕሮሰንት በታች የሆኑ የገጠር መሬቶች አያያዝ የአፈር ክለትን የሚቀንስና ውሃ የመሰብሰብን ስልት የተከተለ መሆን አለበት ። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል ።

፭. የመሬት ተዳፋትነታቸው ከ፱-፳ ፕሮሰንት የሆኑ የገጠር መሬቶችን ለዓመታዊ ሰብሎች ልማት ለማዋል የሚቻለው ጠረጴዛማ እርከን በመሰራት

5) The information about the farm plots which farmers intend to exchange, shall be disseminated through kebele administration to let other farmers know about it. Details shall be determined by the regulation.

6) A settlement and villagization which is undertaken by the request and participation of the community shall be accomplished considering land consolidation.

12. Dispute Resolution

1) when dispute arises over rural land holding right, the case shall be brought to kebele land administration committee. The committee shall let the dispute be resolved by negotiation & arbitration through local elders set by the choice of the two parties.

2) If any one who is not satisfied by the decisions made by the elders according to this Article Sub Article 1, he shall appeal the case to woreda court.

3) If any one who does not agree with the decision made by the woreda court according to this Article Sub Article 2, he shall appeal the case to the higher court.

4) If any one who does not agree with the decision made according to this Article Sub Article 3, he shall appeal the case to the supreme court The decision made at this stage shall be final.

5) If it is believed that there is fundamental error of law in the decisions made according to this article sub article 4 the case shall be seen by regional Supreme Court of cassation.

SECTION THREE

RURAL LAND USE RESTRICTIONS

13. Land use planning and proper use of sloppy, gully and wetlands.

1) A guiding land use master plan, which takes in to account soil type, landform, slop, weather condition, vegetation cover and socio-economic conditions and which is based on a water shed approach, shall be developed by the competent authority and implemented.

2) an equitable water use system shall be established between upper and lower watershed communities.

3) In any type of rural land where soil and water conservation works have been undertaken, a system of free grazing shall be prohibited and a system of cut and carry feeding shall be gradually introduced.

4) The management of rural lands the slope of which is less than 30 percent shall follow the strategy of soil conservation and water harvesting. The details shall be determined by the regulation.

5) Cultivation of annual crops on rural lands that have slopes between 31-60 percent may be allowed only through making bench terraces

- ፩. ተዳፋትነታቸው ከ፩ ፐርሰንት በላይ የሆኑ የገጠር መሬቶች ለእርሻና ለልቅ ግጦሽ እንዳይውሉ ሆኖ ለዛፍ ፣ ለቋሚ ተክሎችና ለእንስሳት መኖሩን ለማሳካት እንዲውሉ ይደረጋል ።
- ፪. በማንኛውም ተዳፋት የሚገኝና በጣም የተጉዳ የገጠር መሬት ለተወሰነ ጊዜ ከሰውና ከእንስሳት ንክኪ ተጠብቆ እንዲያገግምና ማገገሙ ሲረጋገጥ ጥቅም ላይ እንዲውል ይደረጋል ።
- ፫. በረቦር የሆኑ የገጠር መሬቶች በግልና በአገራዊ ገባይዞታዎች ፣ እንደአስፈላጊነቱም በአካባቢው ሕብረተሰብ ሥነ-ሕይወታዊ እና ፊዚካላዊ ሥራዎችን በመጠቀም እንዲያገግሙና ጥቅም ላይ እንዲውሉ መደረግ አለባቸው ።
- ፬. በከረብታ አካባቢዎች ያሉ በረቦር የሆኑ የገጠር መሬቶች በወል እንዲሁም እንደየሁኔታው በግል ተይዘው እንዲያገግሙና እንዲለሙ ይደረጋል ።
- ፭. ረግረጋማ የሆኑ የገጠር መሬቶች ያላቸው ብዙሀን ሕይወት እንዲጠበቁና ተስማሚ በሆኑ የመሬት አጠቃቀም ስልት ጥቅም እንዲሰጡ ይደረጋል ። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል ።
- ፮. ማንኛውም የመሬት ተጠቃሚ ሕጋዊ አካል የመጠቀም መብቱን የሚያጣው መሬቱ ለበለጠ የሕዝብ ጥቅም ሲፈለግና በሕብረተሰቡ ተሳትፎ ሲወሰን ብቻ ነው ። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል።
- ፯. መሬትን በአግባቡ ተንከባክቦ ካለመጠቀም የተነሣ በመሬት ላይ ጉዳት ሲደርስና በቅጣት ብቻ ሊታለፍ የማይችል ሆኖ ሊገኝ ተጠቃሚ የመጠቀም መብቱን ያጣል ፣ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል ።
- ፱. ማንኛውም መሬት ተጠቃሚ ያለበቁ ምክንያት አግባብ ባለው አካል ከሚሰጠው የጊዜ ገደብ በላይ መሬትን ጠም ካሳደረ የመጠቀም መብቱን ያጣል፣ ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል ።
- ፲፩. ማንኛውም ግለሰብ ወይም ድርጅት ያለይዞታ ማረጋገጫ ደብተር የገጠር መሬትን መጠቀም አይችልም ።
- ፲፪. በወል ይዞታነት የሚታወቁ የተጉዳ መሬቶች በሀብረተሰቡ ተሳትፎ በአግባቡ እንዲያገግሙ ይደረጋል ፣ የሚለሙበትም ሁኔታ ይቀየሳል ። አፈጻጸሙ በደንብ ይወሰናል ።
- ፲፫. ለደን ፣ ለዱር እንስሳት፣ ለአፈር ጥበቃና ለማዕድን ልማትና ለታሪካዊ ጠቀሜታ የተከለሉ መሬቶች ከአጠቃላይ ሥነ-ምህጻር ይዞታቸው ጋር በዘላቂነት እንዲጠበቁ ይደረጋል። እነዚህ የተጠበቁና የተከለሉ አካባቢዎች አግባብ ባለው አካል በሚወጣ ሕግ ይተዳደራሉ ።
- ፲፬. በመንግሥት ይዞታ ሥር ባለ የደን መሬት ውስጥ የሚገኙ እንጨት ያልሆኑ የደን ሀብቶችን /የጫካ ቡና ፣ ኮሪሪማ ፣ አጣን ፣ ሙጫ ... ወዘተ/ የአካባቢው ሕብረተሰብ የመጠቀም መብት ይኖረዋል ። ዝርዝሩ በደንብ ይወሰናል ።

ክፍል አራት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

የክልሉ ግብርናና ገጠር ልማት ቢሮ ጋላፊነት ፣

- ፩. አግባብ ያላቸውን አካላት በማስተባበርና አስፈላጊውን የሙያ ድጋፍ በመስጠት ይህን አዋጅ የሚከተሉትን ሥራዎች ማጠናቀቅ ፡-

- 6) rural lands, the slope of which is more than 60 percent, shall not be used for farming and free grazing, they shall be used for plantation of trees, perennial crops and forage production.
- 7) A rural land which is sloppy and degraded shall be protected from human and animal contact, so that it may rehabilitate. When it gets well rehabilitated, it shall be used.
- 8) rural lands that have gullies shall be made rehabilitate by private and neighboring holders and, as appropriate, by the local community, using biological and physical conservation works.
- 9) Rural lands that have gullies and are located on hilly areas shall be held communally or privately and be properly managed, rehabilitated and developed.
- 10) The biodiversity in rural wetland shall be conserved and utilized as necessary, in accordance with a suitable land use strategy. Details shall be determined by the regulation.
- 11) Any legal user of rural land may lose his right of using when the land is found more important for public use and when this is determined by the participation of the community. Details shall be determined by the regulation.
- 12) When the land exposed for damage due to lack of proper care or utilization, and if this can't be excused by penalty the user of the land shall lose his use right. Details shall be determined by the regulation.
- 13) when any land user leaves the land uncultivated beyond the time limit given by the competent authority without sufficient reason, he shall lose his right of using the land. Details shall be determined by the regulation.
- 14) Any individual or organization shall not use rural land with out land holding certificate.
- 15) Degraded communal lands shall be protected and rehabilitated by the community. Details shall be determined by the regulation.
- 16) Rural lands that are demarcated for soil conservation, mining and historical importance shall be protected in sustainable manner and shall be administered by the law issued by competent authority.
- 17) The local community has the right to use non-timber forest product (Forest coffee, Cardamom, incenses, gum ... etc) under state owned forests. Details shall be determined by the regulation.

SECTION FOUR
MISCELLANEOUS PROVISIONS

14. Responsibility of the Regional Bureau of Agriculture and Rural Development

- 1 Have the responsibility to implement this proclamation by providing the necessary professional support and by coordinating the community

- ፩. በዘንድ ልዩ ወረዳ ደረጃ የተሰባሰቡና በየጊዜው በከተትልና በግምገማ የሚገኙ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ አዳዲስ ሀሣቦች እንዲነደፉና አስፈላጊ ሲሆን በሥራ ላይ ያለው አዎኛ በየጊዜው እንዲሻሻል ያደርጋል ።
- ፫. በፌዴራልና በክልል እንዲሁም በዞኖችና ልዩ ወረዳዎች መካከል የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም መረጃ ልውውጥ ሥርዓት እንዲዘረጋ ያደርጋል ።
- ፬. የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሥርዓትን የሚያስፈጽሙ ተቋሞች በተዋረድ እንዲቋቋሙና የተቋቋሙትም እንዲጠናከሩ የማድረግ ኃላፊነት አለበት ። ጊ.
- ፭. በቀበሌ ደረጃ በገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ኮሚቴ ጋር በማዋቀር ኃላፊነት አለበት ፣ ዝርዝር በደንብ ይወሰናል ።
- ፮. የተሻለ የገጠር መሬት አጠቃቀም ሥርዓትን ለማስፈን የሚያስችል የሰፊ ፣ የመንደር ምስረታና የማህበራዊ አገልግሎቶች የሚሰፋፉበትን ስልት እንዲነደፉ ያደርጋል ።

፲፩. የመተባበር ግዴታ
 ማንኛውም ሰው ለዚህ አዎኛ አፈጻጸም አግባብነት ካላቸው ባለሥልጣናት ጋር የመተባበር ግዴታ አለበት።

፲፮. ስለቅጣት
 ማንኛውም ሰው ይህን አዎኛ ወይም አዎኝን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎች ጥሶ ሲገኝ አግባብ ባለው የወንጀል ሕግ መሠረት ይቀጣል ።

፲፯. ስለተሻሻሉና ተፈጻሚ ስለማይሆኑ ሕጎች ፤
 ፩. የክልሉ የገጠር መሬት አስተዳደር እና አጠቃቀም አዎኛ ቁጥር ፱፻፲፱፻፲፭ በዚህ አዎኛ ተሸሯል ።
 ፪. ይህን አዎኛ የሚቃረን ማንኛውም ሕግ ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም ልማዳዊ አሠራር በዚህ አዎኛ የተደነገጉትን ጉዳዮች በተመለከተ ተፈጻሚነት አይኖረውም ።

፲፰. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን ፤
 ፩. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ይህን አዎኛ ለማስፈጸም ደንብ ሊያወጣ ይችላል ።
 ፪. የክልሉ ግብርናና ገጠር ልማት ቢሮ በዚህ አዎኛና አዎኝን ተከትሎ በሚወጣው ደንብ መሠረት የአፈጻጸም መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል ።

፲፱. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ
 ፩. በክርክር ላይ ያሉ (ውሳኔ ያላገኙ) ጉዳዮች በሙሉ በዚህ አዎኛ በተደነገገው መሠረት ተፈጻሚ ይሆናል ።
 ፪. ይህ አዎኛ ከመውጣቱ በፊት በአዎኛ ቁጥር ፱፻፲፱፻፲፭ መሠረት በየደረጃው በይግባኝ ፣ በሰበርና በአፈፃፀም ደረጃ ያሉ የመሬት ክርክር ጉዳዮች በዚያው ፍ/ቤት በቀድሞ አዎኛ መሠረት ውሳኔ ያገኛሉ ።

፳. አዎኛ የሚፀናበት ጊዜ
 ይህ አዎኛ ከዛሬ የካቲት ፲፪ ቀን ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. ጀምሮ የፀና ይሆናል ።
 አዎሃ የካቲት ፲፪ ቀን ፲፱፻፲፱ ዓ.ም

ሽፈራው ሽጉጤ
 የደቡብ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል
 መንግሥት ርዕሰ መስተዳድር

- 2. Initiates development of new policy ideas and amendment of the existing policy as necessary, on the basis of the information gathered at zonal and special wereda level and obtained from time to time through monitoring and evaluation.
- 3. Creates a system for the exchange of information between regions and the Federal government pertaining to rural land administration and use.
- 4. Establishes institutions at all levels that shall implement rural land administration and land use systems, and shall strengthen the institutions already established.
- 5. Have the responsibility to establish rural land administration and use committee at kebele level.
- 6. A strategy of settlement, villagization and development of social services that helps to bring about a better system of rural land utilization shall be formulated.

15. Obligation to Cooperate
 Any person shall have the obligation to cooperate with relevant bodies for the implementation of this proclamation.

16. Penalty
 Any person who violates this proclamation or the regulations and directives issued for the implementation of this proclamation shall be punishable under the applicable of criminal Law.

17. Repealed and Inapplicable laws
 1) The regional government land administration and use proclamation No 53/2003 is here by repealed.
 2) No law, regulation, directive or practice shall, in so far as it is inconsistent with this proclamation, be applicable with respect of matters provided in this proclamation.

18. The Power Of Issuing Rules And Regulations
 1) The administration council of the region may issue implementation regulation for this proclamation.
 2) Bureau of agriculture and Rural Development of the Region shall make directives based on this proclamation and its implementation regulation.

19. Transitory Provisions
 1) All land holding dispute cases under Arbitration (not decided) shall be resolved according to this proclamation.
 2) Land holding dispute cases, at all levels under appeal, cassation and implementation phases, that are being treated based on proclamation No 53/2003 shall be resolved by the court according to previous proclamation.

20. Effective Date
 This proclamation shall enter in to force on this Feb date of 19, 2007,

Awassa February 19th , 2007
 Shiferaw Shigute
 President of the Regional State of Southern Nations, Nationalities and Peoples